

De fantasie van de dominee
Verhalen voor Kerst, Goede Vrijdag en stalen zenuwen

Neeltje Reijnders

De fantasie van de dominee
Verhalen voor Kerst, Goede Vrijdag en stalen zenuwen
Opgedragen aan mijn man en kinderen

Vormgeving Emma van Bortel

Copyright 2025

ISBN 9789465202969

Eerste druk

Inhoudsopgave

Inleiding 6

Kerstverhalen Nicolaaskerk Krommenie 9

Klazien en Jaap 10

Selden tyt sonder strydt 14

Het weesmeisje Antje Smets 19

De wachttorenen en de kapel 25

De klok en de klepel 29

De roos in de tulp 34

De brief in de fles 39

Kerstverhalen Oude Kerk Naaldwijk 43

Is dat God? 44

Wij zijn mannen van de wetenschap 48

Chris Nissen. Een gekweld mens 51

Verhalen voor stalen zenuwen 55

Trientje en Trientje 56

Laarmanshoek, Ommen, Adventstijd 1981 60

Een vrij land, 4 mei verhaal 64

Ida en haar fiets, Santpoort, de laatste jaren van WO II 67

Goede Vrijdag verhalen 70

Het kleed 71

De vrouw van Pilatus 77

Simon van Cyrene 84

Fotoverantwoording 91

Inleiding

“Jij moet wel een enorme fantasie hebben,” zei de ouderling van dienst tegen me op Kerstmorgen. In de Kerstnacht van dat jaar, had ik het verhaal verteld van Jaap en Klazien en op Kerstmorgen hadden we het Kerstspel van mijn hand met kinderen en volwassenen gespeeld. Dat klonk enerzijds als een compliment, maar ik hoorde in die opmerking ook een lichte twijfel.

Is het wel in orde als een dominee zoveel fantasie heeft? Wat zegt dat over haar en wat meer is, wat zegt dat over haar overdenkingen en uitkomsten van de studie voor het kerkblad? Is dat ook allemaal uit de dikke duim gezogen en dus alleen maar fantasie? Ik kan de lezer die mijn preken meemaakt gerust stellen: de verhalen zijn voor mij iets anders dan de kerkdiensten. Hoewel ik daar meteen aan toe moet voegen, dat vrijwel al mijn verhalen een religieuze component hebben. Omdat dat nu eenmaal bij mij hoort, en ik het dus niet laten kan om God en religie in het gewone leven te herkennen en te benoemen.

Veelal zijn de Kerstverhalen gebaseerd op gebeurtenissen die ik mee maakte in mijn verschillende gemeenten. Maar het is vaak een heel klein beetje waarheid en heel veel toegelaten jokken. Ook als ik het heb over mensen. Ze bestaan niet of hebben meestal niet echt bestaan, en als dat ooit wel zo was, in een ver verleden, dan zijn hun perikelen fors aangedikt om een mooi verhaal te schrijven. Dit met de bedoeling om mensen te bemoedigen, vooral in de Kersttijd. Een tijd die veel feestelijks in zich heeft, maar soms ook extra donker kan zijn. Om een bemoediging te geven en na te laten denken schrijf ik die verhalen.

De Goede Vrijdagverhalen hebben de meeste theologische waarheid, maar ook daar heb ik de geschiedenissen zo geschreven dat het voor mensen van onze tijd herkenbaar is. In de loop van de tijd is mij gebleken dat, vooral het verhaal van de vrouw van Pilatus, veel mensen boeide. Collega's lazen het verhaal voor (na dat keurig gevraagd te hebben) in hun eigen gemeenten in de Stille Week.

Extra dierbaar zijn mij mijn verhalen voor de stalen zenuwen. Spookverhalen vloeien mij makkelijk uit de pen omdat sommige gebouwen en plaatsen een enorm lange geschiedenis en indringende uitstraling hebben. Het enige verhaal dat in deze bundel echt waar is, is het verhaal van Ida en haar fiets. Ida was mijn grootmoeder en dit is één van de vele verhalen uit haar veelbewogen leven. Het is zo spannend, dat als je het in een boek zou lezen, je het niet zou geloven...

Deze verhalen zouden nooit geschreven zijn zonder de kerkelijke gemeente van de Nicolaaskerk in Krommenie, waar ik van 2009 tot en met 2021 predikant mocht zijn. Hun humor en geestelijke ruimte zorgden ervoor dat het echte schrijven daar en toen is begonnen en een hoge vlucht heeft kunnen nemen.

Met name wil ik Wim Andrea noemen en bedanken, voorzitter van het Historisch Genootschap Crommenie, die mij precies genoeg materiaal over het dorp gaf om op verder te fantaseren. Hierbij wil ik meteen van de gelegenheid gebruik maken om het Historisch Genootschap Crommenie te bedanken voor het gebruik van hun foto's voor deze bundel. Ook wil ik stilstaan bij wijlen Wim Elbers en zijn foto's. En ik wil mijn dank uitspreken aan zijn familie, die mij een aantal van zijn foto's beschikbaar stelde. Ook hebben Emma van Bortel en ik foto's aangeleverd die in dit boek te zien zijn. De precisering van deze foto's is in de fotoverantwoording te vinden.

Bij mijn aankomst in de gemeente van de Oude Kerk van Naaldwijk, ontmoette ik weer iemand die mijn verhalen, ditmaal over Naaldwijk, op het spoor zette, Arnold Knoppert, de archivaris van voornoemde gemeente. Ook hij had al snel door dat waar hij spijtig moest toegeven dat hij iets niet wist (en dat was zeer zelden), dat dat voor mij de impuls was om aan het werk te gaan. Grote dank voor al zijn bijdragen is hier op zijn plaats.

Tot slot, grote dank aan mijn kinderen, die volgens de overlevering 'blij mochten zijn met een moeder die zo preken en schrijven kon.' Dank voor mijn dochter Emma van Bortel, die ook deze bundel zo prachtig en met veel geduld voor haar atechnische moeder heeft samengesteld. En, last but not least, grote dank voor mijn geweldige man, Gerard van Bortel, die bij elk verhaal geduldig mijn eerste toehoorder wil zijn. Voor jullie is deze bundel.

Ds. Neeltje Reijnders

“Is het wel in orde als een dominee zoveel fantasie heeft?”

Kerstverhalen Nicolaaskerk Krommenie

Klazien en Jaap

Het voorspelbare aan kerstverhalen is dat ze vaak over lang geleden en ver weg gaan. Dit kerstverhaal gaat ook over lang geleden. Maar niet over ver weg. Het speelt zich af hier midden in Krommenie.

Jaap was zeilmaker. Hij woonde op het Mad in Krommenie. Een mansig typje. Een echte haan. Zijn moeder had de handen vol aan hem. Stiekem slaakte ze een zucht van verlichting toen hij aan het werk ging. Nu zou de opzichter er ook wel een oogje op houden. Jaap moest gaan zeildoek bezorgen in Zaandam bij de reder. De reder woonde in een riant huis aan de Zaan. Daar aangekomen klopte Jaap op de zware deur. Hij werd opengedaan door een meisje met lang blond krullend haar, het mooiste meisje dat Jaap ooit gezien had. Ze raakten in geanimeerd gesprek en de vonk sloeg over. Het meisje vertelde dat ze Klazien heette.

Jaap ging terug naar Krommenie op de fiets van de zeilmakerij. “Dit is de vrouw met wie ik ga trouwen,” bedacht Jaap zich op de terugweg naar Krommenie. Hij wist nog niet hoe en wanneer, maar zo zou het gebeuren. Dat wist hij wel. Twee weken later moest er weer zeil worden gebracht, dit keer deed de butler open. Hij verwees Jaap naar de werkplaats waar hij Klazien aantrof. Die middag gaven ze elkaar hun eerste zoen.

Weken werden maanden en in Krommenie vroeg niemand meer wie er de zeilen ging afleveren in Zaandam. Dat was Jaap. De vader van het meisje viel het op. “Wie is toch die knaap die elke keer dat zeil komt afleveren?” vroeg hij. Klazien zei: “Dat is Jaap. En met hem ga ik trouwen.” “Dat zullen we nog wel eens zien,” zei haar vader. En tegelijk dacht hij aan de zoon van zijn collega in Amsterdam. Een goede partij.

Nog weer twee maanden later was Klazien weg. Ze was zo bij Jaap achterop de fiets gesprongen en toen naar zijn moeder gereden op het Mad. Ja, dat was wel even wat anders dan Klazien gewend was. Eén zo’n huisje op het Mad was net zo groot als de salon van haar ouders. Maar er stond in Krommenie een prachtige kerk en in de schaduw daarvan woonde Klazien.

Ze had in het huis haar eigen bed. En wanneer Jaap naar de fabriek ging, hielp Klazien moeder in het huis. ’s Ochtends kamde ze haar prachtige gouden haar, en daarna was het aanpakken geblazen. Hard werken, maar ook: nadenken over trouwen, veel grappen maken met de mensen van het Mad die allemaal zonder uitzondering vriendelijk waren. Wie wat extra over had, deelde het met de ander. Ook Jaap beviel haar elke dag beter. En dat was wat ze weten moest.